

СЕНТОМАШАНИН

Лист за просвету, привреду и остале народне потребе.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ.

на $\frac{1}{4}$ годину	6 Кр.
на $\frac{1}{2}$ године	3 »
на $\frac{3}{4}$ године	2 »
Поједини бројеви 10 пот.	

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

ЈЕВТА РАДАК

Рукописи шаљу се на уредништво а новац за претплату а огласе на администрацију »Сентомашанин«
Огласи се рачунају по тарифи ако се више пута уврћује јефтине.

Зашто привредно назадујемо.

I.

Ова година иде у врсту лоших година. Па кад је лоша година, то осети не само економ и ратар, него то осети и трговац и занатлија. Поремећен је сав привредни положај.

У старо доба, кад није било данашњег промета, данашњег новчаног кредита, кад није било оних силних новчаних завода, где се лако добије новац на менице, једну лошу годину у оно доба могао је економ, могао је ратар да прекужи. Његова привредна резерва лежала је у том, што се у својим потребама ограничавао. Али данас, рачунајући на добру годину, ратар лако диже новац на менице и прави дугове код новчаних завода, па кад година постане лоша, те кад се менични дугови морају плаћати, ту је онда невоља готова, јер се мора ударати у задужевање капитала.

И реални кредити су тешки за дужника, а корисни за веровника. Реални кредити, то су управо хипотекарни зајмови, али пружају погодност веровнику са меничним есконтом, а намећу дужнику трошкове биљеговине обновљене менице, па евентуалне трошкове протеста, а још веће судске трошкове.

За све ово стари економ и ратари нису знали, јер није било данашњих новчаних завода, ни данашњег меничног кредита, који је данас или лични или у форми реалног кредита, ако није хипотекаран. И с тога једна лоша година од неизмерних је рђавих последица за економије и ратаре.

ПОДЛИСТАК.

Чажња.

Па зар и ти још питаш
За бол што душу вије?
— И океан је мали
Да огањ утули ови;
Несане, дуге ноћи; груди ми бура бије,
С очију врелих беже тихани, нежни снови.

Твој мили лик ми буди
У срцу нечисте жуди;
Огањ ме сагорева очију твојих јасних.
— О, дај ми усне рујне
И ходи на моје груди,
Па нек згорим пламом пољуба твојих страсних.
Д. М.

Опрости оче . . .

Како је у селу П. Србин поздравео први грађански брак.

— Слика из српског живота. —
(Свршетак).

Баш кад је писмо хтео завршити ушао је у собу газда-Мија Мудрински.

»Молим господине, удао сам моју Дару за

Но хоће да се тврди, да је данашње стање економом и ратаром неизмерно боље него некада, јер да је вредност земље неизмерно скочила. То је једна велика варка, која се сама може разјаснити са државним кредитом који се огледа у циркулацији плативих средстава што се зове новац, био метални био папирни. Ако вредност земље скаче, то скачу и потребе живота, па обвезе према држави са великим порезима.

Ми смо данас тако оптерећени са државним и другим многобројним порезима, да се не зна ко горе стоји, или велики поседник или сиромаш ратар. На сваки начин да најгоре стоји средњи поседник. Велики поседник уштеди много радне снаге са радом у великом, средством разних машина, па другим средствима рационалног газдинства, а сиромаш ратар не рачуна свој сопствени рад, нити га одбија од рентабилитета земље. Не средњи поседник нема погодности рада у великом, а има све непогодности, да рад у малом мора платити. Велики поседници, бар у Угарској, сарамерно мање плаћају пореза, него други поседници. Али су на сваки начин и велики поседници ужасно оптерећени, кад морају стотину хиљада да плаћају само за порезе.

И заиста наше становништво је преоптерећено, јер се не распознаје у разним врстама пореза. Ми не можемо никад знати какав имамо прорачун, јер осим државног пореза ми имамо других силних пореза, да никад не знамо шта имамо све плаћати.

Глишиног Гавру, — опријатељили смо се, па да нам децу испитате.

»Хоћу, али мораш у општинску кућу код нотароша да јавиш, твоја ће кћи прва склопити грађански брак.«

»Добро, оче нека ти је хвала« и оде.

Остарели отац Петар задубио се у дубоке мисли и уздисаји му речи мамише: дакле први грађански брак. Пропаст православна, пропаст народносног нам бића; ја већ немам више снаге за борбу икакву, а бојим се да ни народ неће имати снаге у растројству свом.

Мија Мудрински, од како му је ћерка испрошена, други човек; у биргуз ни да му нога крочи, у цркви слуша надимце свештеничку реч. Сваки тумачи, да је брижан што даје јединицу ћерку другом загрљају.

Била недеља пред Аранђелов-дан. Мија Мудрински озбиљног лика, а благог погледа стао је пред оца Петра, целивао му десницу белу.

»Оче! Молим, да ми данас венчате и благословите моју ћерку.«

»А јесу ли се венчали у општинској кући пред нотарошем?«

Побледио Мија као крпа на свештеничку ту реч, усне му задрхташе, а суза му кане на белу руку свештеника свог. »Нису се оче они тамо венчали, нити би икад моја ћерка венчање то

Па кад при таком државном газдинству, где нико не зна шта има све да плаћа, што не зна шта му поред пореза може да остане од своје муке, онда кад још дође лоша година, настаје очајање и за ратаре, и за трговце и за занатлије. Ту је лако наћи узрок зашто привредно назадујемо.

Од ракије кућа проплакује.

Наше душевно расположење, здравље наше душе у многоме зависи од јела што га једемо, а нарочито од пића што га пијемо. Бистра вода ствара бистру главу, слатко и благо млеко уноси у душу благост и расположење. Алкохолно пиће, као ракија, вино и пиво, уносе у душу пргавост, раздраженост, склоност к свађи и боју. Алкохолно пиће штетно утиче на нашу душу, на живот наш. О томе су лекари прикупили доста доказа, нарочито у болницама за душевне болести.

Утицај алкохолних пића на мозак и на живце врло је велики. Умне способности човечје измене се под утицајем алкохолних пића. Овај је утицај различит према природи појединих људи и према јачини пића, која се пију.

Пажљиви посматрачи запазили су да се од алкохолних пића ум смањује, слаби; памћење опада, разум и расуђивање поступно се замрачује. Пажња у пијанаца не може дуго да се задржи на неком озбиљном предмету. Под утицајем алкохолних пића, мозак није

примила, нити венац венчани уплепа у косу своју ма у гроб легла у коси девојка, нити би ја дао благослов очински за венчање то. Били су тамо отерани законом, а ја сам дошао теби, добри оче наш, да ми децу моју венчаш и Бога молиш за здравље, срећу и дуг живот и ти да им благословиш венац венчани и, дај боже, ти да ми крстиш и унучад моју и ти да ми читаш молитве и крсног имена водицу, ти да ми осветиш и весела ми крсног имена и сваке хришћанске радости за пуним столом мојим, ти да ми прочељујеш и твој лик и твоја појава у дому мом нека ми буде сунце среће моје и твоја свака реч нека ми буде Божји заповедан глас и ти да ме опеваш Богу на истину. Опрости оче за увреде све, припиши незнању мом и странпутици мојој, куда ми нога хтеде крочити. Напред поћи, — ми ћемо за тобом на живот и смрт за веру православну за народност српску.«

Узбуђеном душом, сузом радости окупан, бацио се отац Петар у загрљај газда-Мије Мудринског и тихо шапташе тесно скопчаваше узбуђене им груди, из којих одјекиваше прадедовски глас: »Живот ил' смрт за веру и народност. Само слога Србина спасава.«

Тако је у селу П. Србин поздравео први грађански брак.

М.

способан за плодна размишљања. Воља и радна способност постепено ишче-завају у пијанца. Алкохоличар не уме да оствари своју вољу, не уме да буде одлучан, он нема више потребне снаге да чини добро, или да избегава зло. Он није више господар над собом; он постаје играчка случаја. У пијанца се знатно измени оно што називамо карактером, часношћу, поштењем, поузданом вољом.

У пијанца се измени и изглед лица, његова физиономија. На лицу његову не опажају се узвишенија осећања душевна; његов је поглед мутан и мрачан, кадшто животињски. То је израз животињских прохтева.

У пијанца је сан површан, поремећен ружним привиђењима; често пута он изгуби сасвим сан: дуге несанице муче болесника, да постаје веома раздражљив.

У тежим и ређим случајевима показују се још неки нарочити поремећаји душевног здравља у пијанству. То су чулне обмане или халуцинације. Пијанац мисли да види предмете, који у ствари не постоје; он држи да види неке пламенове, неке променљиве и покретљиве боје, сенке, слике које се бекеље и кезе, које се непрестано мењају по својем облику и изгледу. Тако на пр. овим болесницима се причини од дугмади да су животињце на кошуљи. Њима се причињава да виде мајмуне и друге стране животиње. Болесници од пијанства држе кадшто да их људи гоне, ради злостављања; они су уз то веома љубоморни. Понеки алкохоличари осећају као да им бубе миле по кожи, мада је то само чулна обмана. Њихово уво чује звуке, брујање звона, узбунљиве гласове, који не постоје.

У болесника од алкохолног пића опажају се често пута и поремећаји хретања. Обична је појава: дрхтање руку и несигурност језика.

Друга једна болест живаца, која се нарочито опажа на деци ракијаша, то је епилепсија или велика болест (падавица). Болесник одједном пребледи, крикне, изгуби свест и падне. Његови мишићи се јако грче, лице се искриви, пена, кадшто крвава, удари на уста; очи су исколачене и црвене. После два три минута грчења, тело болесниково остаје у неком стању обамрлости. Тако се ускоро заврши напад болести. После четврт часа, јадни бо-

Измењена писма.

Кад сам у Елмвуду изишао из железничкога воза опазио сам, на моју несрећу, да кола, која су ме требала одвести к Торингтоновима, не беху ту.

Вратар, кога сам о томе питао, известио ме је, да су она кола одвезла једнога господина, који је дошао са возом у три часа. Ово извешће узвисило је још више моје изненађење. Ја, који сам добио формалан позив на ручак код Торингтонових, морао сам се задовољити са препотопским колима, докле је други, пре мене, одвезен на угодним колима Торингтоновим. Разбијао сам целога пута себи главу због овога необјашњивог случаја.

Непријатност мога положаја била је још повишена околношћу, да је час ручања био близу, а ја сам био при најбољем апетиту. Моја кола возаху, дакле, љуљајући се тамо-амо, по рђавом, неравноме плочњаку к кући Торингтонових.

Марија Торингтонова дочекала ме је код вратница и ја сам по њеноме гласу познао извесну забуну, ма да се како-тако трудила, да сакрије исту.

»Веома се радујем, што вас опет видим«, рече она, »и веома сам изненађена због вашег доласка«.

лесник, кад дође к себи, не сећа се ни мало страшних тренутака, који су се са њим догодили.

Употреба јаким алкохолних пића доводи кадшто до лудила људе. То је тако звано *пијаначко лудило*. Више од трећине болесника у лудницама, доспели су у ту тужну кућу због пијанства.

Кад узмемо у вид, шта стаје издржавање болница за душевне болести; колико се радне снаге упропасти пијанством; колико се несреће створи у друштву због алкохолних пића, онда је оправдана борба данашњег друштва против рђавих утицаја алкохолних пића. Ко жели себи и својем народу, својем дому и друштву среће и напретка, не жели да сачува ведрину душе, тај ће најбоље учинити, ако се сасвим окане алкохолних пића. Нарочито децу ваља сачувати од прве чашице, јер се умерено пиће ласно извргне у неумереност, у пијанство. Увек ваља имати на уму пословицу: Од ракије кућа проплакује. Др. — Ћ.

Вести из места и из народа.

Прилажимо на Црвени Крст! Прилажимо што више на Угарски Црвени Крст, на ту човечанску племениту установу, која нашим ратницима пружа прву негу и лечничку помоћ. Пођимо ми Срби примером својим и у прилагању на Црвени Крст напред. Та ми смо увек били племенити и светлили добрим примером. Пригрлимо Црвени Крст и сетимо се наших ратника и њихове сиротиње.

Преданост и пожртвовност српскога народа. Мобилизација у нашој монархији показала је, да се синови српскога народа надмећу са народима друге вере у преданости и пожртвовности према својем узвишеном владару Њег Вел. краљу Фрањи Јосифу и према својој отаџбини. И они бодро и весело иду у бој, који им предстоји. Ми смо уверени, да ће се наши синови, раме уз раме са синовима осталих монархијских народа, показати достојни својих јуначких предака у борбама, које ће имати за част и славу наше монархије. Срби у Угарској били су свагда готови, а и сада су, да крв своју жртвују за своју отаџбину Угарску. Ту своју готовост ми смо доказали својом крвљу у прошлости, а тако ћемо је доказати и сада, па и у будућности.

»Изнанађена?« одговорих зачуђено. »Зар, госпоћице нисте знали да долазим?«

»Да — ипак«, муцаше она. »Али, пошто је већ тако доцкан, то и не мишљасмо више да ћете доћи. Хопсоне, одведите господина Бланка у његову собу«.

Тада угледах у мраку појаву једне високе особе, која је ишла мени на сусрет, моју руку дохватила и снажним гласом повикала:

»Хеј, старо момче, да се дајете једном видети?«

»Како? Бруксе?« повиках. »Веома се радујем што вас видим«.

Веома сам се радовао видети човека, који се пре две године такмичио са мном о исту цену, о Марију! Чудновата лаж! Кад сам био сам у својој соби, лупао сам ногама по поду, махнит од јада, па сам тако жестоко отворио мој сандук, да је његов садржај детео свуда, на све стране.

Грозно сам грдео Марију, да она мене с мојим супарником, Диком Бруксом, заједно у гошћава, да га прима с тријумфом у кућу, а мене пушта да се возим на старим, љуљавим колима. Дрхтао сам од гнева и заборавио сам све око мене, па тек онда, кад сам се представљао породици у салону, приметио сам, како сам за-

Четрдесетогодишњица службовања. Госп. Вељко Загорица, дугогодишњи вредни поштар у Сентомашу, навршио је прошле недеље, лицем на св. Илију, четрдесет година свога марљивог и савесног службовања. И ако је г. Загорица желео, да се дан његове четрдесетогодишњице службовања, због мобилизације, заборави и хтео да одбије свако честитање и поздрављање од стране његових многобројних пријатеља и поштоваоца, то је ипак јубилара тога дана поздравило овдашње поштанско особље, под водством госп. Антона Ласла. Бележећи овај редак дан и ми од своје стране честитамо поштованом г. Загорици четрдесетогодишњицу његова истрајна рада са жељом, да га Бог још дуго одржи у крепком здрављу, па да тако свеж и младолук дочека и педесетогодишњицу службовања!

Племенито дело. Г. Стева Манојловић, велепоседник у Сентомашу, предао је госп. Иси Иванићу, општинском бележнику 1000 круна са жељом, да се 500 круна пошаље Угарском Црвеном Крсту, а 500 круна даде сиротним породицама, чији су родитељи отишли у војску. Ово племенито дело г. Манојловића само себе хвали.

Цене животним намирницама у Сентомашу. Пошто је велики саобраћај, наступила је у нашој држави скупоћа. Тражња је велика, па се цене почеле нагло дизати. Кад то бива код животних намирница, онда не мимоиђе никога, коме су животне намирнице потребне. Но ова скупоћа неће дуго трајати. Кад саобраћај буде мањи, онда ће и цене пасти. Мало је допринело скупоћи, што железницом и лађом није био могућ пренос, те је то сметало редовном саобраћају. Угарска влада је предузела кораке, да на основу закона одреди цене животним намирницама, да не би наступила претерана скупоћа и да би се спречиле злоупотребе. У Сентомашу је нешто поскупила маст, хлеб, шећер, со и т. д. Али ће овдашње општинско поглаварство предузети строге мере, да се претераном повишењу цена стане на пут.

Ванредне цене животним намирницама у Сентомашу. У случају ако би наша аустроугарска војска прошла кроз Сентомаш, установљене су много скупље цене животним намирницама. Цене се могу видети у општинском звању за време званичних часова.

бравлио да се очешљам и да променем обућу. За то нисам могао ни да тајим, да сам се разликовао мојом небрежљивом спољашношћу од Брукса, који је био обучен као да је изишао из кутије.

»Нама чини особито задовољство, да вас опет видимо«, поче гђа Торингтонова, мати Маријина, најуљуднијим тоном, »пошто смо мислили, ви би — — —«.

Марија баци пребацујући поглед на матер, тако, да је добра, стара госпођа препануто застала и муцала:

»Пошто смо се бојали, да нећете доћи«.

За време ручка, из разних примедба, опазио сам изненађење, које је изазвало мој доласак, и ја предузех, чим се укаже прилика, да молим Марију, нека ми објасни ствар. После ручка, за време шетње кроз парк, дођох с њоме до разговора.

»Објасните ми, госпоћице, како да представим себи изненађење, које сам изазвао код вас и код ваше матере?« питах Марију, кад смо се налазили ван домашаја осталог друштва.

»Мислим, имали смо узрока, што смо се изненадили«, одговараше она хладно.

(Свршиће се.)

Против неоправданог повишења цена. Прилике, у којима се сада налазимо, хоће многи ситничари и у Сентомашу да искористе, те су својој роби дигли цену. Најбољи лек је против тога пријава. Редарство ће против оваквих најодлучније поступити.

Промет ситног и папирног новца у Сентомашу. Од кад је одређена општа мобилизација, отпочело је грађанство у Сентомашу да пушта што више папиран новац у промет а да обуставља ситан новац, изговарајући се, да ће папирни новац изгубити од своје вредности. Услед тога смо дошли, да се у целом Сентомашу не може разменути ни двадесет круна папирног новца. Упозсравамо оvd. грађанство, да не слуша на којекакве разговоре и измишљотине и да у будуће не обуставља прикупљања ситног новца, јер тиме шкоди трговини и промету. Папирни новац неће и не може изгубити од своје вредности, већ ће имати исту цену и прођу као сребро и злато у редовно мирно доба.

Сентомашанима на знање! Овим се ставља до знања, да се могу видети цене за све оне предмете, које су узете односно откупљене за војничке сврхе, а за које ће држава појединим исплатити. Цене су истављене на углед у општинском звању код г. Исидора Иванића, општинског бележника за време званичних часова.

Дочек надвојводе Јосифа у Новом Саду. Прошле недеље у 3 сата по подне стигао је надвојвода Јосиф у Нови Сад. На ондашњој железничкој станици слегло се толико отменог света, да се на перону једва могло кретати и ред тешком муком одржавати. На перону су били пресветли г. Бела Матковић, велики жупан, епископ Митрофан Шевић у пратњи свога секретара; прота новосадски Милан Ђирић са месним српским свештенством, католичко свештенство, варошки сенат на челу са градоначелником др. Владимиром Деметровићем, разне корпорације под својом заставом, све војне власти и госпође новосадске са цвећем, којим су обасипали надвојводу. У 3 часа и десет минута појавио се надвојвода Јосиф у пратњи свога штаба, стојећи пред главним улазом, где га је велики жупан г. Бела Матковић у име Новог Сада поздравио бираним речма, које су имале силног утиска не само на присутне, већ и на самог надвојводу, који је тим лепим говором пресветлог г. великог жупана био веома ганут. Говор великог жупана пропратила је публика непрекидним одобравањем. Надвојвода Јосиф је на поздрав г. жупана укратко одговорио, те је затим ословио г. епископа Митрофана Шевића и с њиме провео кратко време у разговору. Надвојвода се распитивао код великог жупана какво је држање Срба у Новом Саду. Велики жупан је одговорио, да је држање Срба потпуно лојално и да се не само подједнако радо одазивају својој грађанској и војничкој дужности, него да и у скупљању прилога за Угарски Црвени Крст Срби грађани новосадски предњаче. Надвојвода је био пријатно дирнут овом изјавом пресв. г. великог жупана.

Престали излазити. У Новом Саду су два наша најлепше уређена листа: »Застава« и »Браник«, с обзиром на данашње прилике и услед техничких тешкоћа у штампаријама, својевољно престали излазити.

Вести са стране.

Здравље нашег владара. Од како се наш краљ вратио из Ишла у Шенбрун, по цео дан је у послу. Рано у јутро устаје и после мале шетње враћа се к својем писаћем столу и ради до касно у вече. Често прима аудијенције по неколико сати дневно и издаје наредбе. Сав посао обавља лако и брзо. Са великом радошћу прича својој околини, како је мобилизација извршена у највећем реду и како су војнообвезани с великим одушевљењем журили под барјак. Краљ је добро расположен и задовољан, а Његово је здравље одлично.

Велики дар. Наш омиљени владар, Њег. Вел. Фрања Јосиф, даровао је из своје благајнице 250.000 круна Угарском Црвеном Крсту и 250.000 круна сиротим породицама угарских војника, који су отишли у рат. Исто тако је краљ даровао 250.000 круна Аустријском Црвеном Крсту и 250.000 круна сиротим породицама аустријских војника, који су отишли у рат. Породицама војника у Босни и Херцеговини, који су такођер отишли у рат, даровао је краљ 100.000 круна. Великодушна припомоћ нашег владара износи дакле један милион сто хиљада круна.

Наследник престола у Будимпешти Наследник престола надвојвода Карло Фрања Јосиф и супруга му надвојвоткиња Зита били су прошле недеље у Будимпешти. На станици су дочекани од министра-председника Тисе са члановима кабинета, градоначелника и огромног мноштва народа, који је наследника престола одушевљено поздравио. У вече је била сјајна бакљада. Наследник престола је био у Будимпешти четир дана, па се прошле среде опет вратио у Беч.

Нов папирни новац од две круне. Аустроугарска Банка решила је у својој последњој седници, да се поднесе предлог аустроугарској влади, да изда папирни новац од две круне. Ово решење је влада потврдила, те ће папирни новац што пре доћи у промет. Држимо, да ће се наш необавештени свет задржати од прикупљања и скривања сребрног новца.

Утврђене цене животним намирницама у Будимпешти. Говеђина: печење по килограму К 2:20—60; за супу бољи квалитет К 2—40, лошији квалитет К 1:76—2:20; свињско месо К 2:20; свињско сало К 1:70—2.—; свињска маст К 1:68—84; млеко по литри 28—32 хел. Обрашно по килограму 52—54 хел; кромпир 10—14 хел; бутер (масло) К 3:60—4 16. Воће је јевтино. Јаја 26 до 32 ком. за 2 круне.

Убијен Жан Жорез. У Паризу је прошле суботе у кавани неки непознати човек извршио атентат на познатог социјалистичког вођу Жана Жореза. Жорез је, погођен револверским метком, одмах издахнуо. Не само као социјалистички првак, него као и парламентарца био је покојни Жорез један од најистакнутијих личности у Француској. Било је мемената, кад је у парламенту био господар ситуације.

Љубавна трагедија. У Ници се прошле суботе одиграла љубавна трагедија. Гђица Мари Роб, прекрасна млада Енглескиња, која се бавила на Ривијери да се опорави од дуге болести, верила се с једним имућним Французом из добре куће. Родитељи сретне заручнице, који су били писмено обавештени о веридби, одговорили су младој госпођици, да се она не

може нипошто удати за реченог Француза и да се одмах мора вратити кући. То је гђици Робовој дало повода, те је она узела револвер и са два метка учинила крај своје животу. У својој соби нађена је она мртва. Покрај ње на поду лежало је писмо њезиних родитеља и опроштајно писмо, што га је гђица управила на свога драгана. У прошлу недељу био је спровод 18-годишње госпођице Мари Роб уз велико саучешће грађанства у Ници. Покојничин заручник заостао је на гробљу и положивши венац на гробни хумак своје несудбенице, извадио из џепа револвер и испалио метак у себе. За неколико минута сјединиле су се душе ових младих несретника на другоме свету.

Улудо упропашћен новац. У Угарској, Хрватској и Славонији попушило се прошле 1913. године 113 милијона круна. Толико је ето новца издато на дуван, а то значи да је толико новца сагорено, што опет значи улудо упропашћено. А уз то колико је тек упропашћено здравља! Кад се толики милијони тако троше, убијајући и здравље своје, може ли се онда рећи, да нису људи криви што трпе оскудицу? Ко купује дуван, место прече потребе да подмири, може ли се рећи, да је тај трезвен и разуман? И новац улудо троши, и здравље своје руши, и смради себе онај, који пуши. Пушећи пуне људи собу смраћу, па онда у такој соби живе и спавају.

Син или кћи? Проше недеље ба-вио се наш наследник престола Карло Фрања Јосиф у Будимпешти. Том приликом походио је касарне и војску, па запита једног резервисту какво му је занимање и после одговора настави:

- Јесте ли ожењен?
- Јесам Височанство.
- Имате ли породицу?
- Имам Височанство једно дете.
- Сина или кћер?
- Још не знам, јер је на путу.

Наследник престола се окрене заповеднику и рече му:

— Држим, да би овом резервисти могли дати двадесетчетир сата слободе, да што пре сазна, да ли му је дете син или кћи.

Ратоборни старац. Јављају из Суботице, како је пре неки дан дошао у управу војне команде седи Буњевац, с намером, да се пријави за рат, али је знао, да је неспособан за војнике и своју неспособност хтео да затаји.

— Молим, ја сам 60 година стар, али се осећам као да имам четрдесет година. Био сам војник, па би хтео опет да ступим у војску и идем у рат. Официр му строго одговори:

— Па кад сте били војник, онда треба да знате, да војници не стоје пред једним официром са једном руком у џепу.

Буњевац поцрвени и збуњено одговори:

— Верујте, молим, да ја не држим бомбу у џепу.

— Знам, али ипак извадите руку из џепа — одговори официр.

Буњевац напослетку извади руку из џепа, и тада су официри видели, да ратоборни војник имаде на десној руци само један прст, те га са сажаљењем одбију.

Буњевац се плачући правдао како му је вршаћа машина одрубилa четир прста и завршио свој говор:

— Али зато могу ја и са једним прстом пуцати.

Разне кратке вести.

Краљевом дозволом ступила је надвојвоткиња Марија Терезија као болничарка у служби Црвеног Крста.

У Загребу је прошле недеље одржано у срп. прав. цркви молелствије за краља, војску и народ.

Американски Црвени Крст решио је, да понуди своје услуге свима народима, који ступе у рат.

Трговци у Будимпешти решили су, да бојкотују француски коњак, вино и спиритуозна пића.

Краљ је наименовао команданта пешадијске трупецке дивизије фмл. надвојводу Јосифа Ферд. Салватора за команданта 14. кора и за командујућег генерала у Инсбруку и Тиролу.

У Дарувару је преминуо велики српски добротвор Исидор Добровић, те је прошле недеље сахрањен на гробљу у Мирогоју. Вечна му успомена!

У римокат. вероисп. школи и српској препарандији у Сомбору намештено је 550 кревета за рањенике.

Американци су послали 5 милиона долара у Европу да се подели међу сиротим американцима.

У Марбургу су ухватили два Србина, који су били преобучени у поповским хаљинама, а који су ишли за тим да отрују воду по бунарима, куда ће војска пролазити.

Српска и Мађарска Женска За друга у Т. Бечеју вотирале су 20.000 круна као припомоћ сиротим породицама, чији су хранитељи отишли у војску.

Управа купатила Русанде је цело купатило испразнило и за болничке сврхе понудило.

У Суботици је стрељан назарен, што није хтео да узме пушку у руке. Кад су чули остали назарени сви су примили пушке. Не вели наша пословица бадава, да се не боји свака шуша Бога, већ батина.

Разно.

До шале му је. Судбени сто у Рајхенбергу (у северној Чешкој) осуди неког Кеглера на смрт, због многих злочинства, међу којима је и убиство, које је исти извршио на неком Ђорђу Раухфусу. Када му је председник суда рекао: Да ли ће против пресуде, која гласи на смртну казну, уложити ништавну жалбу? одговорио је зликовац смешећи се, да се са пресудом задовољава, ма да има једну главу, о којој се сад ради. Изрекавши те речи, поклони се судијама и мирно пође са жандарима из суднице у апс, али се ипак за часак обрне према столу, где су седели известиоци разних листова, па рече: »Вама сам, господо, дао доста посла, и Ви ћете ме се заиста дуго сећати! Време је, да начиним своју последњу вољу. Мој кишобран, који ме је издао, остављам судском слузи; надзорнику апсане пак моје чизме, а полицијском комесару из Габлонца конопац, са којим ћу бити обешен.«

Двадесет и шест година верени. За време француско-прускога рата дође у Париз чувеноме сликару Бугриу, који је онда био прешао педесет година, млада једна Американка, којој је могло бити око осамнаест година, и замоли га, да је прими за ученицу. Наравно, да је Бугри то радо учинио, али се тај учитељско ученички одношај брзо развио у жарку, међусобну љубав. И млада би се Американка већ тада била удала, да јој се мати није одупрла свим силама да јој кћи пође за Француза, и то још таког маторог. Но девојка се заветрила славном уметнику, да се неће удавати, и да ће га чекати док јој мати не умре. Мати је пре кратког времена умрла, и Американка је ма и после двадесет и шест година ипак постала »мадам Бугри.« Заиста, у данашње време редак случај љубави и верности!

ЛИСТАК.

Милка.

Слика из варошког живота.
(Наставак.)

Снага јој нестала. Она, већ сенка своја, била је готова да се преда тим таласима, али — један, и ако гадом умрљан — ослонац показа јој се. Дављеник се и за сламку хвата.

Једна старица из тога друштва — кад јој је Милка милостињу за своје дете просила — окрете се и грубо а подругљиво рече:

— Ти си лепа, чујеш, жено, врло лепа. На томе се данас може доста зарадити. Покушај, видећеш.

Милка стаде. Осети како јој вене бију у слепим очима; у мозгу јој се начини русвај, срце да јој искочи из груди. Поглед јој са свим потамне, а из оних упалих и сувих очију грунуше сузе... горке сузе презирања.

— Све сам покушавала, викну несрећна жена, погледав на своје детенце, које брисаше лице од покапалих материних суза. Е, па добро... а ја ћу за тебе, моје чедо, учинити и то...

И... Милка потону сасвим.

Друштво је сад више није презирало. Та она беше још млада, а поглавито лепа.

Тако, продавајући себе, одржала је своје дете, које је расло не знајући како је мати одржава. Ну Милка и као таква, била је добра и њежна мати, јер она постаде таква, због свога детета. Чувајући свога анђела, малу Олгу, страховала је за њену будућност. Судба њена претила је и њеноме детету. Од те помисли грозовито се тресла; тога живота одвратно се гнушала. Она је презирала себе, а обожавала своју кћер.

Олга је расла и постајала све лепшом, све милијом. Гледајући је мати тако лепом, са ужасом је помишљала на њену будућност... Та она је овако само цветак, који се похлепно кида и ломи.

А и била је, Олга, сама милина. Густа а злаћена коса, кретала се као жива. Лица бела и њежна, очију као небо плавих и веома крупних, трепавица густих и дугих, образа пуначких и румених, усана слатких и вазда насмејаних, врата лепа и превојита, рамена чаробних.

Таква лепота и примамљивост била је толико велика, да мало слабија женска, неће моћи одолети бесним нападима друштва.

У петнаестој години већ личаше на Пеиху, а њена срамежљивост имала је толико дражи да је читаво коло младића журило за лепом Олгом.

Пред зиму разболе се Милка и то тако, да јој није било пребола.

Олга је бдила над главом своје матере, а Милка је сузним очима гледала на свој цвет, који ће на скоро остати сам у овоме свету, у коме га друштво немилосрдно кида и мирис одузима.

Мало је боловала, јер њена болест беше и болест тела и болест душе. Страх за Олгом убрза њен крај, и једнога јутра, умре са болом један Божји створ, који и није имао душе, и кога је друштво одбацило, изгазило и уништило; умре мати, и однесе у гроб тугу за својом сиротицом!...

Прошло је неко време.

Олга је у трговини женских луксузних ствари. Она је добра и поштена и брзо је стекла љубав и поверење своје газдарице. Трговкиња беше слаба жена и за то је Олги поверила своју радњу.

Беспослена, често је, Олга стајала код врата, посматрајући, како свет послом или из дугог времена жури и хита улицом. И приметила је од неког времена једног човека, који је веома често пролазио мимо дућана и готово свагда стајао пред излогом и гледао га. Дотле није обраћала пажње на њ, али једнога дана, када је Олга била сама у дућану, уђе он да купи траке.

Олга га сад боље посмотри.

Био је то човек од својих 35—40 година,

укусно обучен, на коме је бела крагна чисто одскакала од оног црвеног врата. Истина, глава му је била проређана косом, али су му за то очи биле вазда насмејане. Дугачки »пакенпорти« прилично су му покривали пуне и чисто набрекле образе; дебеле, црвене и вазда насмејане усне криле су крезубавост његову. Изгледао је фињи и светски човек. И ако је доста преживео, опет се држао као какав младић.

(Свршиће се.)

Шала.

Муж и жена су једно тело и једна душа.

Мислим се нешто о данашњим приликама у браку. — Мислим и размишљам о садашњим модерним брачним везама — које се догађају у свету — о тако званом цивилизованим мужевима и њиховим сапутницама у животу.

У светој тајни брака вели се, да су муж и жена једно тело и једна душа. — Тиме се дакле само толико хтело рећи и ништа више, јер се не вели да су господар и госпођа или супруг и супруга то исто, што су муж и жена, т. ј. једно тело и једна душа.

Да, да! — Мора да је тако, као што се и вели у светој тајни брака. Дакле само су муж и жена једно тело и једна душа, т. ј. муж је тело, а жена је душа, — а да је ово заиста тако, видимо и знамо из искуства, јер душа влада телом.

Чудновато! Где који муж очајава кад помисли на бесмртност душе, а по где који се опет за време читавог свог брачног живота са душом бори.

У данашњем напредном веку су муж и жена тако тело и така душа, да се управо и не зна које је муж, а које је жена?!

Муж и жена су једно тело и једна душа. — То толико значи, као да је тело неки огртач души. Е, па кад је тако, као што се вели, онда би рад био да знам шта су удовице? По горњем правилу судећи, удовица је душа без тела. И у Сентомашу има доста удовица, т. ј. оваких самохраних душа, које би се радо и весело и у сиромашнији гуњац замотале, само кад би се овога дочепаале.

Муж и жена су једно тело и једна душа. Видео сам од пре некако на пијаци једног ратара са свим изгребаног, а душа му се тако разгоропадила, мислио би човек да ће пући. Еј, помислим ја онако у себи: »Тешко би ти било души, да су ти нешто биле гвоздене виле при руци!«

Муж и жена су једно тело и једна душа, — па с тога виђамо у данашњем веку толико наказа и умних богаљева од мужева, који се са својом црном душом диче и поносе.

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО РУСАНДА У МЕЛЕНЦИМА

(у Торонталској жупанији) — у јужној Угарској

Отворено је од 1/14. маја до 1/14. септембра сваке године.

Специјално лечи: севотине, хроничну реуму, скрофулу у свима њеним облицима и појавама. Кожне болести, које нису у стању биле никакве лековите масти излечити, — нарочито Psoriasis и Prurigo. Код женских неуредан крвоток и живчане болести. Сигуран успех у лечењу костобоље Caries-Necrosis-a, у коме премашује најчувенија интернационална купатила.

Станови се састоје из четири модерно удешена хотела са 74 собе, курсалон, кафана, изврсна кухиња, добра музика, цветни парк, са удобним клупама, — гласовир, куглана, билијард, стоји на расположењу купалишним гостима. Ближа извешћа и проспекте на захтев и бесплатно.

Управа купатила Русанде.